

Дручек О.В.,

кандидат юридичних наук, доцент,
професор кафедри правового
забезпечення та правоохоронної
діяльності факультету забезпечення
державної безпеки,
Київський інститут Національної
гвардії України
(м. Київ, Україна)

Подерня Г.Г.,

курсант 214 навчальної групи
факультету забезпечення державної
безпеки,
Київський інститут Національної
гвардії України
(м. Київ, Україна)

ЗНАЧЕННЯ ГУМАНІТАРНИХ ТА ЮРИДИЧНИХ ДИСЦИПЛІН ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ОФІЦЕРА НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ

У змісті вищої військової освіти тільки цикл гуманітарних та правових дисциплін реалізує завдання формування системи філософських, соціально-політичних, правових знань слухачів, які закладають людиноцентричне підґрунтя у структурі професійної діяльності.

Навчальні дисципліни гуманітарного та юридичного спрямування, як складові професійної підготовки офіцерів Національної гвардії України (НГУ), визначають формування особистості, здатної не лише виконувати службові обов'язки, а й діяти як свідомий громадянин із високим рівнем національної свідомості та правової культури. Поряд із військово-технічною підготовкою, гуманітарний підхід сприяє розвитку критичного мислення та високого рівня правової культури.

На думку В. Ортинського та В. Ряшко, гуманітарна підготовка призначена для того, щоби допомогти людині (майбутньому офіцеру), цілісному суб'єкту культури та діяльності побудувати образи світу, сформувані ціннісне ставлення до нього. Науковці зазначають, що гуманітарна підготовка у військових ЗВО не існує у вигляді підручників і навчальних посібників, адже настільки складним є її предмет – людина. Будучи частиною знаннєвої парадигми різних наук, вона відрізняється за функціональною спрямованістю, яка має на меті розкриття гуманних, світоглядних основ сучасної військово-професійної діяльності [1, с. 5]. А А.Н. Сваричевська зазначає, що основна (генеральна) мета гуманітарної підготовки майбутніх офіцерів полягає у гармонійному розвитку професійних і моральних якостей, що ґрунтуються на засвоєнні соціокультурних цінностей, сформованих умінь здобувачів самостійно виробляти керівні принципи власної професійної

діяльності та соціальної поведінки з позицій гуманізму, а також вихованих прагнень до вияву соціально значущої, творчої активності [2, с. 116].

У системі підготовки офіцерів НГУ дуже важливою є роль таких навчальних дисциплін, як «Історія та культура України», «Політологія», «Теорія держави і права», «Права людини і громадянина».

Особливе місце серед перелічених дисциплін посідає вивчення історії та культури України. Зазначена навчальна дисципліна – це не лише базове ознайомлення з хронологією подій, а й глибоке усвідомлення витоків української державності, героїчного минулого, національних символів і традицій. Розуміння ключових етапів формування української ідентичності – від Київської Русі та Козаччини до визвольних змагань ХХ століття – формує у військовослужбовців повагу до історичної спадщини та готовність захищати здобутки державності. Культурний компонент охоплює як класичне мистецтво, літературу, музику, так і сучасні прояви культурного опору, що особливо актуально в умовах війни. Таким чином, курс «Історія та культура України» сприяє формуванню у майбутніх офіцерів НГУ глибокого патріотичного світогляду, посилює зв'язок із народом і забезпечує моральну стійкість у складних умовах служби.

Важливою складовою гуманітарної підготовки є оволодіння політологічними знаннями. Курс «Політологія» допомагає здобувачам ознайомитися з політичними режимами, функціями держави, виборчими системами та партійною структурою для кращого розуміння актуальної політичної ситуації в Україні та у світі. У процесі опанування змістом навчальної дисципліни «Політологія» здобувачі мають продемонструвати здатність застосовувати політичні знання в умовах змодельованих кризових ситуацій, що свідчить про практичну цінність курсу політології в системі освіти НГУ. Зазначене є надзвичайно важливо в умовах війни, коли офіцери часто спілкуються з місцевим населенням, міжнародними партнерами або представниками цивільної адміністрації.

У процесі вивчення навчальної дисципліни «Теорія держави і права» військовослужбовці отримують глибоке розуміння правових явищ, опановують базові принципи функціонування правової системи та структуру державного управління. Офіцер НГУ повинен бути здатний не лише виконувати накази адміністративно-командного складу, а й оцінювати їх юридичну обґрунтованість, щоб уникати можливих порушень законодавства. Забезпечення дотримання норм військового права є одним із ключових аспектів службового обов'язку. Отриманні під час вивчення теорії держави і права знання сприяють формуванню вміння орієнтуватися в складних юридичних ситуаціях, з якими доводиться стикатися в умовах виконання службових обов'язків, зокрема під час участі в службі з ОГП та КЕОП.

Серед ключових елементів гуманітарної освіти, що мають стратегічне значення для професійного становлення офіцера НГУ, варто виділити курс «Права людини і громадянина». Його вивчення забезпечує не лише базове розуміння сутності прав і свобод людини, а й формує навички застосування міжнародно-правових норм у воєнних умовах. Така підготовка стає особливо

актуальною в контексті сучасних викликів, коли дотримання гуманітарного права є показником не лише професіоналізму, а й моральної відповідальності військовослужбовця.

Крім того, знання у сфері прав людини значно підвищують ефективність співпраці офіцерів із представниками міжнародних гуманітарних місій [3]. Це проявляється у більш злагодженій роботі в рамках таких проектів, як гуманітарне розмінування, забезпечення безпеки евакуаційних заходів, відновлення громадського порядку в деокупованих територіях тощо. Отже, можна впевнено стверджувати, що гуманітарна підготовка значною мірою впливає на якість прийняття рішень офіцерським складом відповідно до міжнародних норм.

У підсумку зазначимо, що гуманітарна та юридична підготовка офіцерів НГУ є не лише важливим компонентом професійної освіти, а й фундаментом моральної та правової стійкості військовослужбовців.

Грунтовні знання з історії, політичної науки, теорії права та прав людини формують у майбутніх офіцерів глибоке усвідомлення своєї ролі в державі, забезпечують здатність діяти відповідально і етично в різних соціально-політичних умовах, а також утверджувати демократичні цінності в процесі захисту національних інтересів України.

Список використаних джерел:

1. Ортинський В., Ряшко В. Актуальні проблеми виховання курсантів у вищих навчальних закладах системи МВС України: навчально-методичний посібник. Львів, 2016. 272 с.

2. Сваричевська А.П. Гуманітарна підготовка майбутніх офіцерів у контексті модернізаційних перетворень вищої військової школи. *Педагогічні науки: Збірник наукових праць*. 2021. Випуск 95. С.113-119.

3. Лесик Г. Методологічні особливості соціально-гуманітарної підготовки фахівців у вищих навчальних закладах України. *Молодий вчений*. 2016. Вип. 12.1. С. 453–458.